

Soltész Béla

Globális kihívás, globális válasz, lokális ellenállás?

Az ENSZ Migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelméről szóló nemzetközi egyezményének kudarca

Bevezetés

1945-ös alapítása óta az Egyesült Nemzetek Szervezete számos, a globális problémákat globális szinten orvosló kezdeményezés kidolgozásában vállalt meghatározó szerepet. Ezek közül néhány kérdéskörben sikerült olyan egyezményeket tető alá hozni, amelyek a nemzetközi jog megkerülhetetlen részévé váltak. Ilyen például A nőekkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló Egyezmény (1979), A kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetés vagy bánásmód megelőzéséről szóló Egyezmény (1984), illetve az ENSZ Nyilatkozat a gyermek jogairól (1989).

Dolgozatomban egy, az ENSZ égisze alatt köttetett, mégis kevésbé sikeres nemzetközi egyezmény sorsát vizsgálom meg, amely bár globális kihívásra ad(na) globális választ, az egyes ENSZ-tagállamok között a kérdés kapcsán feszülő alapvető ellentét miatt nem, illetve csak nagyon korlátozottan érte el célját. Ez az ENSZ „Migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelméről szóló nemzetközi egyezménye” (United Nations International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families, a továbbiakban az angol nyelvű szakirodalomban használt rövidítés szerint: ICRMW) amely a fent említett azon ENSZ-egyezmények sorába illeszkedik, amelyek a különböző kiszolgáltatott csoportok emberi jogait védik. Az ICRMW-t az ENSZ közgyűlése a 45/158 sz. határozattal fogadta el 1990. december 18-án, amely nap 2000 óta a Migránsok Nemzetközi Napja.

Az ICRMW hatályba lépésére azonban csak jóval később, 2003. július 1-jén került sor, amikor az egyezményt ratifikáló országok száma elérte a 20-at. Jelenleg (2010. májusában) 42 ország ratifikálta, és további 15 írta alá az egyezményt – közöttük azonban egyetlen jelentős migrációs célország sem szerepel, így az Egyesült Államok, Japán, az Európai Unió tagállamai és a Perzsa-öböl menti államok sem részesei a szerződésnek.¹

Tanulmányomban arra keresem a választ, hogy mi az oka ennek az általános közönynek, amely szinte egyedülálló az ENSZ emberi jogi egyezményei között. Az egyezmény előzményeinek, tartalmának és ratifikációs eljárásának ismertetése után megvizsgálom az egyezményben részt venni nem kívánó migrációs célországok (különös tekintettel az Európai Unió tagállamaira) indoklását, amely elsősorban az egyezmény redundáns, felesleges voltára épít, majd bemutatom, hogy ez az érvelés

---

¹ Az egyezményt ratifikálta (2010. május 23.): Albánia, Algéria, Argentína, Azerbajdzsán, Belize, Bolívia, Bosznia és Hercegovina, Burkina Faso, Chile, Ecuador, Egyiptom, El Salvador, Fülöp-szigetek, Ghána, Guatemala, Guinea, Honduras, Jamaika, Kelet-Timor, Kirgizisztán, Kolumbia, Lesotho, Líbia, Mali, Mauritánia, Mexikó, Marokkó, Nicaragua, Niger, Nigéria, Paraguay, Peru, Ruanda, Szenegál, Seychelle-szigetek, Sri Lanka, Szíria, Tadzsikisztán, Törökország, Uganda, Uruguay, Zöld-foki Köztársaság. Aláírta: Banglades, Benin, Bissau-Guinea, Comore-szigetek, Gabon, Guyana, Indonézia, Kambodzsa, Kongó, Libéria, Montenegró, São Tomé és Príncipe, Sierra Leone, Szerbia, Togo.

önellentmondásokkal terhelt, és még a magukat a legdemokratikusabbnak tartó fejlett országoknak is lenne tennivalójuk a migráns (különösen az irreguláris migráns) népséget megillető emberi jogok érvényesülése érdekében. Kétségtelen ugyanis, hogy a migráció egyike a XXI. század nagy globális kihívásainak, amely a demográfiai polarizáció, a globális jövedelmi egyenlőtlenségek és a kommunikációs forradalom nyomán minden korábnál jelentősebb gazdasági, társadalmi és politikai hatásokkal bír (Simai 2008).

1. A migránsok jogainak alakulása és a globális kormányzás

Történetileg a személyek jogai az állampolgárságukhoz kötődtek, a nem állampolgárokat ritkán illették meg bármiféle jogok a fogadó állam részéről, ehelyett a saját (küldő) állam diplomáciája volt hivatott a jogaik védelmére. Az emberi jogok fogalmának fejlődése, kodifikációja azonban változást hozott a minden emberi lényt egyformán megillető, univerzális jogok koncepciója révén. A jelenlegi globális rend kialakulását különféle egyezmények születése kísérte – amelyek közül kiemelendő a nemzetközi emberi jogok alapjául szolgáló három alapidokumentum², – amelyek általános hatályúak, tehát kiterjednek mind a reguláris, mind pedig az irreguláris migránsokra. Mivel mindhárom dokumentumot aláírta és ratifikálta szinte valamennyi ENSZ-tagállam, egy külön, csak a migránsok jogait védő egyezmény redundánsnak tűnhet (mint ahogy azt több, az egyezményt alá nem író állam állítja) (Guilbert, 2007; Lékó, 2009).

A nemzetközi migráció megértéséhez azonban fontos figyelembe venni azt a tényt, hogy a migráns léthelyzet(ek) sok esetben a kiszolgáltatottság olyan formáihoz vezetnek, ahol nem elégséges az államok saját állampolgáraival megegyező jogok biztosítása. Akárcsak a nők vagy a gyermekek jogairól szóló ENSZ-egyezmények, az ICRMW is azt a célt szolgálja, hogy egy speciális csoport jogainak speciális védelmével az univerzális jogegyenlőség globális méretű érvényesülését mozdítsa elő (Pécoud - Guchteneire, 2004).

A migránsok jogainak speciális védelmére több okból is szükség van. Először is, kilépve a származási ország joghatósága alól, számos, a nemzetközi jogban nem kellő részletességgel szabályozott kérdésben a fogadó ország a migránsok rovására értelmezi a vonatkozó rendelkezéseket. Ezen kívül a nyelv, a jogrendszer, a társadalmi szokások ismeretének hiánya, a diszkrimináció és rasszizmus veszélye, a munkaerő-piaci elhelyezkedés nehézségei és az elszigeteltség mind azt eredményezi, hogy a migránsok a helyi népségnél nehezebb helyzetbe kerülnek. A migránsok ezen kívül gyakran nincsenek tisztában a jogaikkal és a jogsegély lehetőségeivel. Bár minden fejlett országban léteznek a migránsokat segítő civil szervezetek, ezek száma, mérete és kapacitása nagyon eltérő, a munkaügyi kérdésekben pedig a szakszervezetek (konkurenciát látva a migráns munkavállalókban) ambivalens szerepet játszanak (Lékó, 2009; The International Steering Committee..., 2009).

A migráció globális kormányzásának intézményrendszere fejletlen, hiányos. Noha létezik egy migrációval foglalkozó nemzetközi szervezet (International Organization for Migration, IOM) kis költségvetéssel működik, és nem része az ENSZ-

---

² Ezek: az Emberi jogok egyetemes nyilatkozata (1948), a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya (1966), valamint a Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya (1966)

családnak. A migráns dolgozók jogairól ezzel szemben születtek már jelentős nemzetközi egyezmények a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (International Labour Organisation, ILO) keretein belül 1949-ben (ILO Convention 97) és 1975-ben (ILO Convention 143). Az 1975-ös egyezmény hatályba lépése után azonban Mexikó és Marokkó erős lobbitevékenységbe kezdett az ENSZ-ben annak érdekében, hogy egy hasonló egyezmény az ENSZ égisze alatt is létrejöjjön. Ennek oka egyrészt az utóbbi szervezet univerzalitása, másrészt pedig az ILO sajátos, tripartit szerkezete, amely a szakszervezeteket jelentős szerephez juttatja (ez pedig, a már említett ambivalens viselkedésük miatt a migránsokat diszkrimináló döntések meghozatalához vezethet). 1979-ben tehát megalakult egy munkacsoport a szerződés előkészítésére, amely egy évtizeden át dolgozott az 1990-re összeálló, végleges szövegen (Pécoud - Guchteneire, 2004).

2. Az ICRMW tartalma

Az ICRMW szövege (United Nations General Assembly, 1990) a korábbi szerződésekre épül, tehát nem biztosít új jogokat, hanem a korábbi szerződések által biztosított jogok alkalmazását specifikálja a migránsok esetében. A szerződés kiterjed az egész migrációs folyamatra, továbbá ez az első globális igénnyel megalkotott dokumentum, amely definiálja a migráns fogalmát (elkülönítve a menekültektől, akikkel egy külön, 1951-ben elfogadott ENSZ-egyezmény foglalkozik) és az egyes migráns kategóriákat (időszakos, szezonális stb.)³

Az ICRMW által meghatározott, a reguláris migránsokat megillető jogok közül fontos megemlíteni a következőket: gondolati és vallásszabadság; személyes biztonság és szabadság védelme; nyomozás alá vonás, letartóztatás és őrizetbe vétel rögzített jogi keretek között történő végrehajtása; szakszervezetekhez és civil szervezetekhez való csatlakozás, vagy ilyen szervezetek alapításának joga; a fogadó állam állampolgáraival azonos hozzáférés a közoktatáshoz; egyenlő bánásmód a munkakörülmények és bérek tekintetében; jövedelem hazautalásának joga; információszolgáltatás minden migránsnak az őt megillető jogokról egy általa beszélt nyelven; alapvető szociális juttatásokhoz és sürgősségi orvosi ellátáshoz való jog.

Az egyezmény egyik legnagyobb – és legvitatottabb – újdonsága az, hogy a korábbi emberi jogi szerződésekből következő jogokat tételesen felsorolja az irreguláris migránsok esetében is. A migránsoknak ez a csoportja (amely egyébként a legkiszolgáltatottabb is, így a leginkább rászorul a globális szintű védelemre) nem került említésre az ILO szerződéseiben, az ICRMW azonban a következő jogokat biztosítja számukra: gondolati és vallásszabadság, személyes integritás védelme, sürgősségi orvosi ellátás, gyermekek részvétele a közoktatásban, illetve a kulturális identitás tiszteletben tartása. Nem jogosultak azonban például családújraegyesítésre, mozgásszabadságra vagy közügyekben való részvételre.

³ Az egyezmény kilenc részből áll: I. Értelmező rendelkezések, II. Általános diszkriminációellenes rendelkezések, III. Valamennyi migránsra (így az irregulárisokra) is vonatkozó rendelkezések, IV. Csak a reguláris migránsokra vonatkozó rendelkezések, V. Az egyes migráns kategóriákra vonatkozó rendelkezések, VI. Az irreguláris migráció elleni küzdelemre és a reguláris migráció lehetőségének megteremtésére vonatkozó rendelkezések, VII. Az egyezmény alkalmazására vonatkozó rendelkezések, VIII. Általános rendelkezések, IX. Végző rendelkezések (beleértve a fenntartások és korlátozások lehetőségeit).

Noha a fenti jogok mindegyike alapvető emberi jog, az irreguláris migránsok jogainak szerepeltetése mégis ellentmondásos reakciókat váltott ki az ENSZ tagállamaiból, hiszen az irreguláris migránsok pusztá léte is kihívást jelent a nemzetállami szuverenitás koncepciója számára. Az irreguláris migránsok helyzetének regularizálását ugyan az egyezmény semmilyen formában nem írja elő, és teljesen nemzetállami hatáskörben hagyja a tartózkodási engedély-kérelmek elbírálásának jogát és mechanizmusát, számos migrációs célország azonban épp ezen cikkek miatt idegenkedik az ICRMW-től (Pécoud - Guchteneire, 2004, Macdonald – Cholewinski, 2007).

3. A ratifikációs eljárás elhúzódása

A ratifikációs eljárás 1990. december 18-án, az egyezmény elfogadásával vette kezdetét. Az egyezmény 87. cikkében foglaltak értelmében akkor lépett hatályba, amikor a ratifikáló államok száma elérte a húszat. Erre csak 2003. július 1-jén került sor.

Az egyezményben részes államok mindegyike, mint az már említésre került, migránsokat küldő ország, amelyek számára az ICRMW a saját állampolgárok védelmének eszköze (lehetne). Az elmúlt két évtizedben azonban a globális migrációs trendek következtében több, az egyezményt ratifikáló ország maga is migrációs célországgá vált, mint például Marokkó, amelyet így szintén köteleznek az egyezmény előírásai. Az egyezménnyel kapcsolatos egyöntetű ellenállás a fejlett, migránsokat fogadó országok részéről ennek ellenére azt eredményezi, hogy a világ migráns népességének csak töredéke részesül az ICRMW által biztosított nemzetközi jogi garanciákban. A más, kiszolgáltatott csoportokat védő emberi jogi ENSZ-egyezményekhez képest különösen szembe ötlő a ratifikációk lassúsága és elégtelensége: a nők jogait biztosító 1979-es, illetve a gyermekek védelméről szóló 1989-es egyezményt két éven belül szinte az összes ENSZ-tagállam ratifikálta (Pécoud - Guchteneire, 2004; Macdonald – Cholewinski, 2007)

A 90-es évek folyamán az ICRMW-vel kapcsolatos alacsony aktivitás meglepetést okozott az ENSZ-ben. Egyesek azzal magyarázták a jelenséget, hogy az egyezmény marginális, nem övezi akkora nemzetközi figyelem és konszenzus, mint a hat alapvető szerződést⁴. Mások túl ambiciózusnak ítélték az egyezményt, megint mások pedig arra hivatkoztak, hogy egyes országok úgy ítélik meg, hogy semmi szükségük az egyezményben való részvételre, mivel belső jogrendjük az ICRMW-ben foglaltaknál szélesebb körű jogokat biztosít a migránsoknak (Mandate of the Special Representative..., 2007).

Miután hét évvel az egyezmény elfogadása után még mindig nem került sor annak életbe lépésére, az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága létrehozott egy munkacsoportot (Working Group of Intergovernmental Experts on the Human Rights of Migrants) a

⁴ Az ENSZ hat alapvető szerződése (core UN Conventions): Emberi jogok egyetemes nyilatkozata (1948), Nemzetközi egyezmény a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről (1965), Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya (1966), Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya (1966), A nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló Egyezmény (1979), A kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetés vagy bánásmód megelőzéséről szóló Egyezmény (1984), ENSZ Nyilatkozat a gyermek jogairól (1989).

kérdés kivizsgálására. A munkacsoport ajánlásainak értelmében az ENSZ munkáját 1999-től egy migrációügyi különleges előadó (special rapporteur) segíti, 2000-ben pedig december 18-át a migránsok nemzetközi napjává nyilvánították. Ezen felül 1998-tól kezdetét vette egy globális kampány az ICRMW ratifikálása érdekében, melyet az ENSZ-szel együttműködő civil szervezetek folytatnak a fejlett országokban. Egy, kifejezetten az ICRMW ratifikálásáért küzdő civil szervezet is alakult December 18 néven, mely különleges konzultatív státusszal bír az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsában (December 18, 2009).

4. Az egyezményben részt nem vevő államok érvelése

Az ICRMW sikertelenségének okai részben belső természetűek, vagyis, hogy a 70-es években kitalált és a 80-as években megfogalmazott szöveg sok tekintetben idejétmúltnak tekinthető. Egyrészt egy olyan nemzetközi gazdasági rendszert vesz alapul, ahol a fejlett országok híján vannak a munkaerőnek, amely nagyrészt az ipari termelésbe áramlik, másrészt pedig a bipoláris világrend stabilitását tételezi, nem számolva olyan, menekültáradatot elindító poszt-bipoláris konfliktusok lehetőségével, mint például a délszláv háború. A 90-es években ugyanis, amikor az egyezmény ratifikálásának meg kellett volna történnie, a fejlett (elsősorban nyugat-európai) országok kormányai a strukturális munkanélküliség és a keletről érkező „népvándorlástól” való általános félelem miatt vonakodtak lemondani a szuverenitásuk legcsekélyebb darabjáról is. A fejlett országok lakossága körében is megváltozott a migránsok iránti attitűd: a jóléti állam válsága kiélezte a szegényebb rétegek körében a helyi és a migráns népesség közti versenyhelyzetet, ami a xenofóbia és a szélsőjobboldali pártok megerősödéséhez vezetett. A migránsok jogainak kiszélesítése tehát azzal a belpolitikai kockázattal is járt, hogy a kormányzó pártok szavazatokat vesztenek, amelyekért nem kárpótolják őket a migránsok szavazatai, mivel ők nem rendelkeznek állampolgársággal, így nem vehetnek részt a választásokon (Pécoud - Guchteneire, 2004, Macdonald – Cholewinski, 2007).

Érdekes megfigyelni, hogy az Európai Unió tagállamainak többsége egészen más, politikailag korrektebbnek hangzó indokokkal igyekszik kibújni az egyezmény ratifikálása alól. A European Platform for Migrant Workers' Rights tanulmánya (Guilbert, 2007) hat jellemző érvet sorol fel, amellyel a migrációs célországok vizsgálat során megszólaltatott vezető tisztviselői gyakran éltek:

1. *A migránsok jogait már kellően védik a törvények.* A tanulmány által idézett kormánytisztviselők közül figyelemre méltó a spanyol kormány képviselőjének válasza, aki szerint a spanyol törvények mindenkire vonatkozóan biztosítják az ICRMW-ben foglalt jogokat, illetve a svéd kormány képviselőjéé, aki szerint a hat alapvető ENSZ-szerződésben való részvétel már önmagában biztosítja ezen jogokat. Ezek a válaszok épp arról a különbségről nem vesznek tudomást, ami fentebb már említésre került, vagyis hogy a migránsok számára, kiszolgáltatott helyzetüknél fogva, sok esetben nem elegendő a mindenkire egyformán vonatkozó jogok által nyújtott védelem.
2. *Az egyezményben való részvételhez a nemzeti jogrend gyökeres átalakítására lenne szükség.* Ez általában a jóléti szociális rendszerek által nyújtott jogokra vonatkozik, mint például Ausztria, Írország vagy Dánia esetében, amelyek, bár ennek explicit megfogalmazásától vonakodnak, gyakorlatilag túl széleskörűnek ítélik meg a saját állampolgáraik védelmét szolgáló szociális jogokat ahhoz,

hogy abban a migránsok is egyenlő mértékben részesülhessenek. Speciális esetet képez Franciaország, amely továbbra is tartja magát ahhoz a – realitásoktól egyre távolabb kerülő – nézethez, hogy a népesség egyes csoportjait nem illethetik meg különböző jogok, ami miatt az ICRMW-ben foglalt kulturális jogokat nem tartja összeegyeztethetőnek a saját jogrendjével.

3. *Adminisztratív és pénzügyi akadályok.* Ezzel az érveléssel inkább az új uniós tagállamok, így például Csehország és Magyarország élnek, az államigazgatás csekély kapacitásával és a források elégtelenségével magyarázva az egyezményben való részvétel halogatását. (Tanulságos a 2004-ben, Zhanna Zayonchkovskaya által vezetett kutatásban megszólaltatott magyar minisztériumi tisztviselők válasza: mivel az EU-csatlakozásnak nem feltétele az ICRMW ratifikálása, a magyar államigazgatás erőforrásait inkább az uniós jogharmonizációra fordítják. Más tisztviselők azzal érveltek, hogy a Magyarországra érkező migránsok nagy része határon túli magyar, emiatt nincs szükségük számos, az egyezményben foglalt speciális intézkedésre, továbbá rendelkeznek magyarországi rokonokkal és barátokkal, akik segítenek nekik a beilleszkedésben (Zayonchkovskaya, 2004).
4. *A többi EU-tagállam sem ratifikálta az egyezményt.* Ezen érvelés önmagába forduló mivolta nem igényel különösebb kommentárt. Mind a régi (Belgium, Hollandia, Németország), mind az új (Észtország) tagállamok megkérdezett tisztviselői hivatkoztak erre. A német válaszdó kifejezetten úgy vélte, hogy Németország elszigetelődne az Unión belül, ha az ICRMW ratifikálásával szembehelyezkedne a többi tagállammal.
5. *Az ICRMW jogokat biztosít az irreguláris migránsoknak.* Amint az fentebb már kifejtésre került, az irreguláris migránsok pusztán említése is aggályokat szült a legtöbb fogadó országban. A megszólaltatott német, holland és spanyol kormánytisztviselők úgy vélték – konkrét hivatkozások nélkül – hogy az egyezmény szélesebb körű jogokat biztosít az irreguláris migránsoknak, mint amit az alapvető emberi jogok definíciója takar. Az „alapvető emberi jogok” körébe azonban, ha a már említett hat ENSZ-szerződésben foglaltakat értjük, akkor kimondhatjuk, hogy ICRMW semmilyen jogot nem biztosít az irreguláris migránsoknak, ami ezen egyezményekből ne következne.
6. *A migráció az EU közösségi hatáskörébe tartozó terület.* A spanyol és a francia kormány képviselője azzal érvelt, hogy a Maastrichti Szerződés a migrációt az EU közösségi hatáskörébe tartozó területként definiálja. Ez így igaz, ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy ha majd két évtizeddel később az EU még mindig nem rendelkezik közös migrációs politikával, akkor átmeneti megoldásként miért ne lehetne ratifikálni egy olyan szerződést, amelynél – az első érvelés tanulsága szerint – a nemzeti jogrendek, és vélhetően a majd létrejövő uniós jogszabályok csak szélesebb körű jogokat biztosít(hat)nak.

5. Összegzés. A ratifikáció perspektívái

Amint a fentiekből kiderült, a fejlett, migrációs célországok érvelése és az ezen érvek mögött meghúzódó gazdasági és politikai indíttatások között számos ellentét feszül. Tanulmányomban az Európai Unióra koncentráltam, de hasonló tendenciák figyelhetők meg más migrációs célországok, így az Egyesült Államok, Kanada, Japán vagy a Perzsa-öböl menti államok esetében is (Global Commission On International Migration, 2005; Global Migration Group, 2008; December 18, 2009). Az ENSZ nem rendelkezik

megfelelő nyomásgyakorló eszközökkel ahhoz, hogy rábírja a fejlett országokat az egyezmény ratifikálására, a jelenlegi politikai és gazdasági trendek pedig valószínűtlenné teszik, hogy valamelyik fejlett, befolyásos ország úttörő módon a ratifikálás mellett döntsön és jó példával járjon a többi állam előtt.

A helyzet mindezek ellenére nem reménytelen. Az ENSZ szakosított szervei és a velük együttműködésben álló civil szervezetek⁵ által folytatott kampány, a Global Campaign for Ratification of the Convention on the Rights of Migrants célja, hogy minden migrációs célországban növekedjen az ICRMW tartalmának és jelentőségének ismertsége, illetve, hogy civil szervezetek és önkéntesek segítségével tervek készüljenek arra, hogy az adott országban hogyan lehetne előkészíteni a ratifikációt. Fontos cél a sajtó képviselőinek bevonása, illetve a kampányok finanszírozásához egyéni és vállalati adományozók megnyerése (Grange, 2006; Kariyawasam, 2007)

Az Európai Unió intézményeiben is felmerül időnként az ICRMW ratifikálásának gondolata. Az Európai Parlament Fejlesztési Bizottságának 2006-os munkadokumentuma szerint „Az EU tagállamainak haladéktalanul ratifikálniuk kell ezt az Egyezményt” (Carlotti, 2006, 6. o.), a szintén a Parlament által, 2009. január 14-én kiadott „Az alapvető jogok helyzete az Európai Unióban (2004–2008) című állásfoglalás pedig 158. cikkében „felhívja a tagállamokat, hogy ratifikálják a migráns munkavállalókról szóló ENSZ-egyezményt”, majd „felhívja figyelmüket arra, hogy a megfelelő bevándorlási okmányok nélkül munkát vállalók többsége legális és az európai gazdaságok számára nélkülözhetetlen munkát végez, így például gyümölcsöt szed, építkezésen vagy épületek karbantartásában vesz részt, betegeket, időseket és gyermekeket gondoz” (Európai Parlament, 2009, 27. o.). Kérdés a közeljövőre nézve, hogy a migránsokkal szemben hagyományosan befogadóbb szemléletet képviselő Európai Parlament szerepének a Lisszaboni Szerződés életbe lépése nyomán bekövetkezett változásai hogyan hatnak majd az uniós tagállamoknak az ICRMW-vel szembeni eddigi attitűdjére.

Végezetül szólnunk kell maguknak a migránsoknak a fogadó országok kormányaira való nyomásgyakorlási képességéről. Noha az állampolgársággal nem rendelkező friss migránsok a parlamenti választásokon nem vehetnek részt, a tiltakozás egyéb eszközeivel, például a sztrájk jogával ők is élhetnek (kérdéses persze, hogy a hagyományos szakszervezeti sémáknak nem megfelelő, és éppen a legkiszolgáltatottabb munkavállalókat érintő akciók mennyire lehetnek sikeresek). A legfrissebb ilyen kezdeményezés az „Egy nap bevándorlók nélkül – 24 óra nélkülünk” (La journée sans immigrés: 24h sans nous) elnevezésű sztrájk, amely keretében 2010. március 1-jén a franciaországi bevándorlók beszüntették a munkát, hogy felhívják a figyelmüket a gazdaságban betöltött nélkülözhetetlen szerepükre. A hasonló figyelemfelkeltő akciók tudatosíthatják a fejlett országok társadalmaiban és kormányaiban, hogy a migránsok jelenléte nélkül nem lenne fenntartható a jelenlegi termelési és fogyasztási színvonal, és – akár rendelkeznek megfelelő dokumentációval, akár nem – őket is megilletik az alapvető emberi jogok.

---

⁵ December 18, Human Rights Watch, International Catholic Migration Commission, International Confederation of Free Trade Unions, International Labour Office, International Movement Against All Forms of Discrimination and Racism, International Organization for Migration, Migrants Forum in Asia, Migrants Rights International, Office of the High Commissioner for Human Rights, Public Services International, Women’s International League for Peace and Freedom, World Council of Churches.

Bibliográfia

- CARLOTTI, Marie-Arlette (előadó) [2006]: Munkadokumentum a fejlődésről és a migrációról. Európai Parlament Fejlesztési Bizottság, DT\605326HU.doc, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dt/605/605326/605326hu.pdf
- December 18, International Resource Centre on the Human Rights of Migrants. <http://www.december18.net/>.
- Európai Parlament [2009]: Az alapvető jogok helyzete az Európai Unióban (2004–2008). Az Európai Parlament 2009. január 14-i állásfoglalása az alapvető jogok helyzetéről az Európai Unióban (2004–2008) (2007/2145(INI)). <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P6-TA-2009-0019+0+DOC+PDF+V0//HU>
- Global Campaign for Ratification of the Convention on the Rights of Migrants [2009], <http://www.migrantsrights.org/campaign.htm>
- Global Commission On International Migration [2005]: Migration in an interconnected world: New directions for action. Genf, The Global Commission on International Migration, <http://www.gcim.org/attachements/gcim-complete-report-2005.pdf>
- Global Migration Group [2008]: International Migration and Human Rights. Challenges and Opportunities on the Threshold of the 60th Anniversary of the Universal Declaration of Human Rights. Global Migration Group, http://www.globalmigrationgroup.org/pdf/Int_Migration_Human_Rights.pdf
- GRANGE, Mariette [2006]: Strengthening Protection of Migrant Workers and their Families with International Human Rights Treaties. A Do-it-yourself Kit. Genf, International Catholic Migration Commission. http://www.december18.net/sites/default/files/ICMC_strengthening_protection_of_migrant_workers.pdf
- GUILBERT, Amandine [2007]: The U.N. Migrant Workers Convention: Steps Towards Ratification in Europe. Positions of Civil Society Actors, Government Agencies and Policy Makers in the EU Member States. Brüsszel, December 18 vzw - European Platform for Migrant Workers' Rights (EPMWR), http://www.december18.net/sites/default/files/Steps_Towards_Ratification_in_Europe.pdf
- KARIYAWASAM, Prasad [2007]: UN Convention on Protection of Migrant Workers Genf, UN Committee on Migrant Workers, http://www.december18.net/sites/default/files/ICRMW_by_Ambassador_Prasad_Kariyawasam.doc
- La journée sans immigrés : 24h sans nous [2009]. <http://www.lajourneesansimmigres.org/fr/>
- LÉKÓ Zoltán [2009]: A migrációs jog kézikönyve. Budapest, CompLex.
- Mandate of the Special Representative of the Secretary-General on Human Rights and Transnational Corporations and Other Business Enterprises [2007]: Mapping state obligations for corporate acts: an examination of the UN Human Rights Treaty System. Individual report on the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families. Report No.VII.

Genf, <http://www.business-humanrights.org/Documents/SRSG-report-migrant-workers-Jan-2007.pdf>

MACDONALD, Euan – CHOLEWINSKI, Ryszard [2007]: The Migrant Workers Convention in Europe. Obstacles to the Ratification of the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families: EU/EEA Perspectives. Paris, UNESCO. <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001525/152537e.pdf>

PÉCOUD, Antoine – GUCHTENEIRE, Paul de [2004]: Migration, Human Rights and the United Nations. In: Global Migration Perspectives, No. 3, October 2004. Paris, UNESCO. <http://www.gcim.org/gmp/Global%20Migration%20Perspectives%20No%203.pdf>

SIMAI Mihály [2008]: A világgazdaság a XXI. század forгатagában. Budapest, Akadémiai.

The International Steering Committee For The Campaign For Ratification Of The Migrants Rights Convention [2009]: Guide On Ratification Of The International Convention On The Protection Of The Rights Of All Migrant Workers And Members Of Their Families (ICRMW). Genf, The International Steering Committee For The Campaign For

Ratification Of The Migrants Rights Convention, <http://www.ohchr.org/Documents/Press/HandbookFINAL.PDF>

TÓTH Judit, Dr. [2004]: Beszámoló a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 92. ülészakán a migráns munkavállalókkal kapcsolatos jelentésről és vitáról (2004. június). Budapest, Szociális és Munkaügyi Minisztérium, www.szmm.gov.hu/download.php?ctag=download&docID=20027

United Nations General Assembly [1990]: International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families. Adopted by General Assembly resolution 45/158 of 18 December 1990. <http://www2.ohchr.org/english/law/pdf/cmw.pdf>

ZAYONCHKOVS KAYA, Zhanna [2004]: The Protection of the Rights of Migrants Workers in the Countries of Central and Eastern Europe and the CIS and Perspectives of Joining the 1990 UN Convention. UNESCO Series of Country Reports on the Ratification of the UN Convention on Migrants. Paris, UNESCO. <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001395/139533E.pdf>

(Az internetes források lekérdezésének ideje: 2010. május 14–24.)